

ROCZNIKI TEOLOGICZNE
Tom LXV, zeszyt 5 – 2018

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rt.2018.65.5-1>

STANISŁAW T. ZARZYCKI SAC

DARY HIERARCHICZNE I CHARYZMATYCZNE
W SŁUŻBIE KOMUNII
I W REALIZACJI MISJI EWANGELIZACYJNEJ KOŚCIOŁA

HIERARCHICAL AND CHARISMATIC GIFTS IN SERVICE OF COMMUNION
AND IN THE EXECUTION OF THE EVANGELISATIONAL MISSION
OF THE CHURCH

A b s t r a c t. The article raises the issue of hierarchical and charismatic gifts in terms of their theological, ecclesiological, theological-spiritual and pastoral context. Its point of departure is the rediscovery of the charism during the Second Vatican Council and in subsequent parts it follows briefly the development of the charism after the Council, not only within consecrated life. Further on, the article recalls its position, including hierarchical gifts in the ecclesiology of communion. In the essential part of the article, the author considers the role of charisms in building up the community of the Church through monks, priests and laymen. He takes into account their relationship with love – the greatest gift of the Spirit - and with its communion function. After explaining the mutual relationship between *communio* and *missio* of the Church, he goes on to present the role of charisms in the attainment of the mission of evangelisation through the clergy, monks and laymen. He also presents orienting charisms towards a deeper participation of the faithful in the holy sacraments.

Key words: The Holy Spirit; gift; charisms; Church; community; mission; states of the Church.

Dr hab. STANISŁAW T. ZARZYCKI SAC, prof. KUL – Katedra Historii Duchowości w Instytucie Teologii Duchowości KUL; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: zastan@wp.pl

Sobór Watykański II zapoczątkował przywrócenie pojęciu „charyzmat” jego pełniejsze znaczenie¹ i uwydatnił jego użyteczność dla budowania Kościoła i dla dobra ludzi w świecie (LG 12). Dowartościowanie charyzmatu wynikało z przyjęcia przez Sobór bardziej dojrzałej eklezjologii i pneumatologii, wzajemnie powiązanych ze sobą. Eklezjologia ta ma charakter bardziej trynitarny (LG 4) i – w odróżnieniu od wcześniejszej, zbyt jednostronnej, piramidalnej, hierarchicznej eklezjologii – jest eklezjologią podkreślającą podmiotowość całego Ludu Bożego i działanie w nim Ducha Świętego². „Duch Święty nie tylko przez sakramenty i posługi uświęca i prowadzi Lud Boży oraz cnotami go przyozdabia, ale ‘udzielając każdemu, jako chce’ (1 Kor 12,11) darów swoich, rozdziela pomiędzy wiernych wszelkiego stanu także szczególne łaski, poprzez które czyni ich zdatnymi i gotowymi do podejmowania rozmaitych dzieł lub funkcji mających na celu odnowę i dalszą użyteczną rozbudowę Kościoła, zgodnie ze słowami: ‘Każdemu dostaje się objaw Ducha dla ogólnego pożytku’ (1 Kor 12,7)” (LG 12). Charyzmaty są rozdzielane „pomiędzy wiernych wszystkich stanów”, co więcej, są udzielane każdemu z ochrzczonych. Sobór wzmiankuje o dwojakich darach: hierarchicznych i charyzmatycznych udzielonych przez Ducha Świętego Kościołowi, Oblubienicy Chrystusa (por. Ef 4,11-12; 1 Kor 12,4; Ga 5,22) (LG 4). List *Iuvenescit Ecclesia* dopowiada, iż jedne i drugie „mają to samo pochodzenie i ten sam cel”, są darami Bożymi przeznaczonymi do budowania Kościoła³. Wzywa zarazem, aby owych darów nie przeciwstawiać sobie oraz nie rozłączać wymiaru charyzmatycznego i instytucjonalnego. Uwzględniając tę przesłankę, chcemy zapytać: w jaki sposób dary hierarchiczne i charyzmatyczne przyczyniają się do budowania *communio* Kościoła i do realizacji jego misji ewangelizacyjnej?

---

¹ Słowo „charyzmat” (w formie rzeczownikowej i przymiotnikowej) pojawia się w tekstach soborowych 15 razy, innych jego synonimów, określeń, zarówno biblijnych (np. *dona, donationes, gratiae*), jak i tych później stosowanych w dokumentach kościelnych (*vocationes, munera* itp.) można znaleźć ponad sto. B. SECONDIN, *La libertà carismatica nell’istituzione ecclesiale. Sintesi teologica*, w: *Carisma e istituzione. Lo Spirito interroga i religiosi*, Editrice Rogate, Roma 1983, s. 58.

² Y. CONGAR, *Wierzę w Ducha Świętego. Duch Święty w „ekonomii”. Objawienie i doświadczenie Ducha*, t. 1, tłum. A. Paygert, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 1997, s. 231.

³ KONGREGACJA NAUKI WIARY, *List „Iuvenescit Ecclesia” do Biskupów Kościoła Katolickiego na temat relacji między darami hierarchicznymi a charyzmatycznymi dla życia i misji Kościoła*, 8 (<http://www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/z-zycia-kosciola/art,26480> (dostęp: 20. 12.2017); dalej skrót: IE.

1. CHARYZMAT I JEGO USYTUOWANIE W *COMMUNIO* KOŚCIOŁA

Termin „charyzmat” pochodzi najprawdopodobniej od św. Pawła, który go używa w swych listach szesnaście razy (Rz 1,11; 5,15.16; 6,23; 11,29; 12,6; 1 Kor 1,7; 7,7; 12,4.9.28.30.31; 2 Kor 1,11; 1 Tm 4,14; 2 Tm 1,6). Jest on udzielonym przez Boga darem nie dla własnego pożytku, chwały (dar języków w Koryncie – 1Kor 14), lecz dla wypełnienia przypadającej wiernemu roli w organizmie Kościoła, Ciele Chrystusa. Największym darem Ducha, wyznaczającym „doskonalszą drogę” uczestnictwa we wspólnotcie i w misji Kościoła, jest miłość⁴.

List *Iuvenescit Ecclesia* odróżnia charyzmaty od łask podstawowych, tj. od łaski uświęcającej i cnót teologalnych, które są nieodzowne każdemu chrześcijaninowi (IE 4). Już św. Tomasz tłumaczył, że łaska uświęcająca „bezpośrednio uzdalnia człowieka do połączenia się z celem ostatecznym” i „czyni go miłym Bogu”, łaska natomiast darmo dana (*gratia gratis data*), przez którą człowiek dopomaga innym w dążeniu do Boga, jak np. uzdrawianie, mówienie językami, czyli to, co składa się na charyzmat – jedynie usposabia do przyjęcia łaski uświęcającej⁵. Wspomniany dokument Kongregacji Nauki Wiary ujmuje to bardziej pozytywnie: „dary charyzmatyczne pobudzają [...] wiernych do odpowiedzi na dar zbawienia, w pełnej wolności i w sposób dostosowany do czasów, i uczynienia z siebie daru miłości dla innych oraz autentycznego świadczenia o Ewangelii wobec wszystkich ludzi” (IE 15). Warto dodać, że różnią się one także od talentów, które są jedynie pewnymi uzdolnieniami związanymi z naturą człowieka.

Według K. Rahnera, element charyzmatyczny nie jest czymś marginalnym dla Kościoła, ale przynależy do jego istoty, podobnie jak sakramenty i posługi. Różni się od nich jedynie tym, że pojawia się ciągle w nowych formach i wymaga od Kościoła zdolności przyjęcia go. Rahner akcentuje ważność przyjęcia charyzmatu w momencie ujawnienia się go, wraz z jego *novum*, które przynosi, a które może być dla niektórych osób niezrozumiałe czy nawet budzące u nich sprzeciw, rażące z powodu niedostatecznego ich otwar-

---

⁴ B.N. WAMBACQ, *Le mot „charisme”*, NRT 97(1975), 4, s. 345-355. Obok tego najbardziej charakterystycznego znaczenia słowa „charyzmat” u św. Pawła, może on oznaczać także „podstawową łaskę odkupienia i życia wiecznego” oraz „szczególne dary Bożej dobroci” udzielone pojedynczej osobie (2 Kor 1,10) albo całemu ludowi – Rz 11,29). F.A. SULLIVAN, *Charyzmaty i Odnowa Charyzmatyczna. Studium biblijne i teologiczne*, tłum. T.M. Micewicz, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1986, s. 14.

⁵ Św. Tomasz z Akwinu, STh, I-II, q. 11. a 5.

cia się na Ducha i na sposób Jego działania (J 3,8). Rozeznany i zaakceptowany charyzmat założyciela winien być włączony z czasem w ramy instytucjonalne Kościoła⁶.

Do tego, co powiedziano wyżej o soborowej eklezjologii, należy dodać, iż w okresie późniejszym uzyskała ona w większym stopniu charakter komunijny. Pojęcie *communio*, według dokumentów soborowych, oznacza powołanie człowieka do wspólnoty z Bogiem (GS 19), „wspólnoty życia, miłości i prawdy” (LG 9) obejmującej wszystkich wiernych, która winna się ujawnić wobec świata, aby Kościół mógł pełnić rolę „znaku jedności rodzaju ludzkiego” (LG 1). Dopiero jednak Synod Biskupów dotyczący powołania i misji świeckich w Kościele (1985 r.) uwydatnił owo komunijne znamię eklezjologii. Jej teologiczne sprecyzowanie i usytuowanie w szeroko rozumianej odnowionej eklezjologii przyniósł List Kongregacji Nauki Wiary *Communio notio* z 1992 r.⁷ Według Jana Pawła II, komunია kościelna jest „wielkim darem Ducha Świętego”, „jednością «organiczną», analogiczną do jedności żywego i sprawnego ciała” i nie jest ona możliwa do osiągnięcia jedynie wysiłkiem ludzkim. Oznacza zjednoczenie człowieka z Bogiem przez Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym dokonane na chrzcie św. i powołanie go do pełnego moralnego i duchowego urzeczywistnienia tego zjednoczenia przez modlitwę, życie sakramentalne i całościową postawę. Oznacza również zjednoczenie wszystkich wiernych w ciele Chrystusa, którym jest Kościół (1 Kor 10,16 n.)⁸. W Kościele owa *communio* „odznacza się [...] współistnieniem wielorakich powołań i stanów, tajemnic, charyzmatów i zadań, które, choć różne, są w stosunku do siebie komplementarne” (ChL 20). Papież wskazuje na Ducha Świętego jako „dynamiczną zasadę jedności i różnorodności Kościoła” przejawiającą się w uposażeniu ochrzczonych w rozmaite dary hierarchiczne i charyzmatyczne oraz inspirowaniu każdego z nich w budowaniu komunii eklezjalnej oraz spełnianiu posłannictwa zbawczego w świecie (por. ChL 21). W Liście *Novo millennio ineunte* dodaje, że komunია (*koinonìa*) jest „ucieleśnieniem i objawieniem samej istoty tajemnicy Kościoła”, czyli miłości Boga Ojca wlewanej w serca wiernych przez Ducha

⁶ K. RAHNER, *L'elemento carismatico della Chiesa*, w: *Sacramentum Mundi*, 11, Brescia 1970, s. 48.

⁷ KONGREGACJA NAUKI WIARY, *List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია „Communio notio”*, w: *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary (1966-1994)*, tłum. i oprac. Z. Zimowski, J. Królikowski, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej BIBLOS, Tarnów 1995, s. 390-401. Dalej skrót: CN.

⁸ JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja „Christifideles laici” o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II*, 19, Pallottinum, Poznań 1988, s. 45. Dalej skrót: ChL.

Świętego (Rz 5,5), wysłużonego temuż Kościołowi przez Jezusa Chrystusa w celu uczynienia z niego wspólnoty jednego serca i jednego ducha (por. Dz 4,32)⁹. Zakładając ową eklezjologię komunii wzywa wszystkich wiernych do „uczynienia z Kościoła domu i szkoły komunii”, tzn. krzewienia duchowości komunii, zwłaszcza w zakresie wychowania człowieka i chrześcijanina, oraz kształtowania stosunków społecznych w duchu sprawiedliwości, miłości i miłosierdzia (por. NMI 43).

2. CHARYZMATY W SŁUŻBIE BUDOWANIA KOMUNII WE WSPÓLNOCIE EKLEZJALNEJ I W KOŚCIELE

Duch Święty, będąc „duszą” ciała eklezjalnego (LG 7), jednoczy kapłanów, zakonników i wiernych świeckich w jednej wspólnocie (*communione*) (LG 4) i misji. Ta jedność jest nie tylko darem, ale zarazem wezwaniem do współdziałania z łaską Bożą i z innymi wiernymi oraz wykorzystania wszystkich posług, urzędów i charyzmatów w pogłębianiu tej komunii. W jaki sposób dokonuje się to przez członków poszczególnych stanów?

W wymiar charyzmatyczny Kościoła wpisuje się bardzo głęboko życie zakonne¹⁰. Sobór określił jego charyzmat w płaszczyźnie „rad ewangelicznych” praktykowanych w życiu zakonnym jako odrębnym stylu życia w Kościele (LG 43) i różnych darów (*dona, donationes*) udzielanych np. założycielom, czyli różnych form, jakie charyzmat przybiera w poszczególnych instytucjach życia zakonnego (PC 1; 8)¹¹. Dokument *Mutuae relationes* (1978) określił charyzmat założyciela jako „doświadczenie Ducha, przekazane własnym uczniom, aby był przez nich przeżywany, strzeżony, pogłębiany, stale rozwijany w harmonii z Ciałem Chrystusa dla ciągłego jego wzrostu” (11). Charyzmat nie jest ideą ani rzeczą „zamkniętą” w Konstytucjach, ale jest czymś żywym. Jego istotę wyraża pojęcie „daru”, „daru Ducha”, „doświadczenia Ducha”, a bliższe zrozumienie jego natury jest możliwe na podstawie skutków, jakie powoduje on w osobie, która go otrzymała i w tych, którym go

---

⁹ JAN PAWEŁ II, *List apostolski „Novo millennio ineunte” na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, 42, Pallottinum, Poznań 2001, s. 59. Dalej skrót: NMI.

¹⁰ KONGREGACJA D.S. ZAKONÓW I INSTYTUTÓW ŚWIECKICH, KONGREGACJA DS. BISKUPÓW, *Wytoczne „Mutuae relationes”*, n. 19, 34, AAS 70(1978), 485-486, 493.

¹¹ J.M. LOZANO, *Carisma e istituzione nelle comunità create dallo Spirito*, w: *Carisma e istituzione. Lo Spirito interroga i religiosi*, Editrice Rogate, Roma 1983, s. 129-130.

przekazała, oraz celu – ku któremu jest skierowany¹². Charyzmat założycielki jest określany ponadto we właściwych mu odniesieniach, jak cel, misja, powołanie, duchowość instytutu. Jako dary Boże (1 Kor 12,4-6; 12,28; Ef 4,11), charyzmaty wpisują się w ekonomię komunii, dlatego też nie powinny być przez nikogo traktowane jako możliwe do „sprywatyzowania”.

Jan Paweł II oczekiwał od osób konsekrowanych, by były „mistrzami komunii”; by duchowość komunii tak kształtowała sposób ich myślenia, mówienia i działania, aby Kościół mógł „rozrastać się w głąb i wszерz”¹³. Kościół rozrasta się „w głąb”, gdy zakonnicy pogłębiają swą *communio cum Deo* przez wspólne trwanie na modlitwie, rozważanie słowa Bożego i „łamanie chleba”, na podobieństwo wspólnoty jerozolimskiej, wspólnoty „jednego ducha i jednego serca” (Dz 4,32). Czerpiąc impuls z komunii z Bogiem, owa komunia może „rozrastać się wszерz” w taki sposób, że zakonnicy wychodząc od słowa Bożego, rozpoznają „znaki czasu”, znaki obecności i działania Boga w świecie i przyczyniają się do realizacji planów Bożych w historii (PC 5). To zadanie jest ciągle aktualne¹⁴. Jeśli jakaś wspólnota zakonna swą modlitwą i stylem życia odzwierciedla komunie trynitarną, staje się „prezstrzeżeniem teologiczną”, w której członkowie miłują się wzajemnie na podobieństwo Chrystusa (por. J 13,34). Taka wspólnota uzdalnia swych członków do przyjmowania bliźnich, uczy umiejętności przebaczenia i służby ofiarnej.

Każda wspólnota zakonna winna być otwarta na nowe dary Ducha, zarówno te wyjątkowe, jak np. dar uzdrawiania, prorocтва, mówienia językami oraz te zwyczajne, jak nauczanie, służba, dobroczynność i powinna przyjmować je z wdzięcznością i z poczuciem zobowiązania do właściwego korzystania z nich. W ten sposób może uzyskać coraz bardziej charyzmatyczny charakter¹⁵. Dary Ducha rodzą się i rozkwitają nie w indywidualnie przeżywanym chrześcijaństwie, ale we wspólnocie (IE 10) i mają na celu uczynienie życia danej wspólnoty i Kościoła bardziej intensywnym (IE 13).

Także dary hierarchiczne sytuują się w komunii Kościoła i jej służą. „Eklezjologia komunii staje się podstawowym kryterium określenia tożsamości

---

¹² M. GERMINARIO, *I nuovi termini della vita religiosa*, Editrice Rogate, Roma 1983, s. 45.

¹³ JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska „Vita consecrata” o życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie*, 46, Apostolicum, Ząbki 1996, s. 75. Dalej skrót: VC.

¹⁴ KONGREGACJA DS. INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOLSKIEGO, *Rozpoznawajcie. Do osób konsekrowanych podążających szlakiem znaków Bożych*, 7, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 2014, s. 42-43. Dalej skrót: R.

¹⁵ KONGREGACJA DS. INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOLSKIEGO, *Życie braterskie we wspólnocie „Congregavit nos in unum Christi amor”*, *Wprowadzenie*, 2, Apostolicum, Ząbki 1994, s. 8-9. Dalej skrót: ZBwW.

kapłana”, gdyż bez odniesienia do Trójcy Świętej i Kościoła, jako znaku i narzędzia zjednoczenia z Bogiem całego rodzaju ludzkiego (LG 1), nie można zrozumieć jego godności, powołania i misji¹⁶. Wśród darów, jakimi Duch Święty obdarzył Kościół „góruje łaska Apostołów” (1 Kor 14) (por. LG 7). Zostali oni ubogaceni „specjalnym wylaniem Ducha Świętego” (Dz 1,8; 2,4; J 20,22-23) i ów „dar duchowy”, poprzez gest nałożenia rąk, przekazali swoim następcom, a ci innym, dzięki czemu konsekracja biskupia w Kościele katolickim udziela pełni sakramentu Świeceń (por. LG 27). Przez namaszczenie Ducha Świętego „prezbiterzy zostają naznaczeni szczególnym znamieniem i tak upodabniają się do Chrystusa Kapłana, aby mogli działać w zastępstwie Chrystusa Głowy” (PO 2). Wchodzą w osobową komunie z Duchem Świętym, który udziela im swej mocy, aby mogli wypełnić swą posługę z miłością pasterską gotową do daru z siebie dla zbawienia braci i sióstr¹⁷.

Czym jest *communio* pomiędzy biskupami i kapłanami, i jak się urzeczywistnia? Wspólnota ta realizuje się w Kościele powszechnym jako *communio hierarchica* biskupów wraz z papieżem (por. LG 22; CD 4) oraz w Kościele lokalnym jako *communio hierarchia* prezbiterów z biskupem (por. LG 28; CD 7). Według Ratzingera, jest ona „specjalnym rodzajem braterstwa” mającym podstawę nie tylko we chrzcie św., ale „w jednym urzędzie, którego służba umożliwiona jest przez jeden, jedyny dar Ducha i do której jest się powoływany przez jeden jedyny sakrament”¹⁸. Raz otrzymany dar Ducha nie zwalania kapłana z codziennej modlitwy o inne Jego dary czyniące go uległym wobec natchnień Bożych i usposabiające go do upodobnienia się do Chrystusa, aż do złożenia daru z siebie.

Kapłan buduje Kościół-kununię nie tylko wtedy, gdy jest dla ludzi pastorem i nauczycielem, ale także ojcem, a nawet bratem pochylającym się nad nimi ze współczuciem, uczestnicząc w ich cierpieniach wynikających z różnych postaci ubóstwa duchowego i materialnego (por. DPŻK 30). Do tego rodzaju *communio affectiva* z ubogimi w działaniach duszpasterskich wzywa papież Franciszek, gdy np. pisze: „Ta Boża preferencja [na rzecz ubogich] ma konsekwencje w życiu wiary wszystkich chrześcijan wezwanych do tego, aby

---

¹⁶ JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis” o formacji kapłanów we współczesnym świecie*, 12, Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław 1992, s. 32. Dalej skrót: PDV.

¹⁷ KONGREGACJA DS. DUCHOWIEŃSTWA, *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, 8, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1994, s. 12. Dalej skrót: DPŻK.

¹⁸ Kard. P.J. CORDES, *Dlaczego kapłan? Poszukiwanie odpowiedzi z Benedyktem XVI*, Wydawnictwo JEDNOŚĆ, Kielce 2009, s. 90.

mieć te same uczucia co Jezus (por. Flp 2,5) [...] Nowa ewangelizacja jest zaproszeniem do uznania zbawczej mocy ich egzystencji i do postawienia ich w centrum drogi Kościoła. Jesteśmy wezwani do odkrycia w nich Chrystusa, do użyczenia im własnego głosu w ich sprawach, ale także do bycia ich przyjaciółmi, słuchania ich, zrozumienia ich i przyjęcia tajemniczej mądrości, którą Bóg chce nam przekazać przez nich”¹⁹. Zniżenie się kapłana czy innego wiernego do ubogich w dzisiejszym społeczeństwie, niewrażliwym na ich los i wczucie się w ich sytuację, winno skutkować tym, by stać się ich „głosem”, tzn. bronić ich spraw i pomagać im powrócić do wspólnoty z innymi w społeczeństwie i w Kościele. *Communio affectiva* z biednymi powinna więc prowadzić do *communio effectiva* – nowej jakości wspólnoty braterskiej, duchowej. W realizacji tego zadania bardzo pomocne były i są specjalne charyzmaty uzdalniające do szczególnego zaangażowania się w służbie ubogim.

Biskupi i kapłani mogą doświadczyć komunii z zakonnikami i wiernymi świeckimi uczestnicząc np. we wspólnocie prowadzonej przez jakiegoś charyzmatycznego zakonnika czy świeckiego i znajdując w niej moc Ducha do pełniejszego przeżywania własnej duchowości oraz lepszej realizacji swej posługi (IE 22b). Wówczas mogą sobie łatwiej uświadomić, że na mocy chrztu są „braćmi pośród braci” (Mt 23,8) (por. PO 9).

Także wierni świeccy są nie tylko przedmiotem *communio* Kościoła, ale jako pełnoprawni jego członkowie mają budować jego komunie. Już Sobór zwrócił uwagę na niektóre charyzmaty udzielane świeckim, jak np. charyzmat małżonków chrześcijańskich (LG 11), modlitwy (1 Tes 5,17; LG 11), charyzmat miłosierdzia skłaniający do służby ubogim (Rz 12,8; AA 8) itp.

Po Soborze, w latach siedemdziesiątych, upowszechniła się w Europie Odnowa Charyzmatyczna, która od strony doktrynalnej i praktycznej dowartościowała charyzmatyczny wymiar Kościoła. Według Suenensa, nie domagała się ona nigdy uznania siebie za depozytariusza Ducha i Jego charyzmatów, ale uznawała je za przynależące do Kościoła w jego pełni²⁰. Za źródło obdarowania charyzmatami uznawano w niej od początku „wylanie Ducha”, zwane też „chrztem w Duchu Świętym”. Wysoko cenionym charyzmatem w Odnowie jest dar uzdrawiania udzielany niektórym osobom dla dobra innych, różniący się od modlitwy o uzdrowienie w mocy Ducha, w której może

---

¹⁹ FRANCISZEK, *Kościół miłosierdzia*, opr. G. Vigni, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2014, s. 40.

²⁰ I. Dokument z Malines. *Odnowa Charyzmatyczna. Wskazania teologiczne i duszpasterskie*, red. L.J. Suenens, tłum. D.A. Polszewska, Wydawnictwo Serafin, Kraków 2006, s. 30.

brać udział każdy chrześcijanin²¹. W ramach Odnowy przyjmuje się, iż „każdy chrześcijanin posiada jeden lub więcej charyzmatów, podlegających przepisom i urzędowi Kościoła” [...] „stanowiących integralną część życia kościelnego” i zachęca, by je praktykować w perspektywie miłości Boga i bliźniego (por. 1 Kor 13)”, gdyż ona „nadaje wartość każdej posłudze”, a „bez niej charyzmaty byłyby puste”²².

Christifideles laici (1988) mówi już o „rozkwicie” charyzmatów u ludzi świeckich i uwydatnia te, które stają się podstawą dla ruchów, nowych wspólnot i zrzeżeń kościelnych. U źródła zrzeczenia jest zazwyczaj charyzmat udzielony przez Ducha Świętego założycielowi, w którym uczestniczą inne osoby i pozostają z nim i pomiędzy sobą w pewnym „pokrewieństwie duchowym” (por. ChL 24), a więc w komunii. Przejście charyzmatu oryginalnego na wspólnotę (ruch) dokonuje się dzięki „tajemniczemu pociąganiu”, jakie założyciel wywiera na każdego z tych, którzy pozwalają się mu pociągnąć jego doświadczeniem duchowym. Wszystkie tego typu wspólnoty i zrzeczenia ubogacają charyzmatyczny wymiar Kościoła i – według Jana Pawła II – są „opatrnościową odpowiedzią” Ducha Świętego na współczesny sekularyzm, liberalizm, konsumpcjonizm i wielkie potrzeby duchowe. *Iuvenescit Ecclesia* widzi cel darów charyzmatycznych Ludu Bożego w tym, że łaska sakramentalna może przynosić owoce w życiu chrześcijańskim i że wierni mogą głębiej realizować swoje kapłaństwo chrzcielne (por. IE15; 22a).

3. DARY HIERARCHICZNE I CHARYZMATY W REALIZACJI MISJI EWANGELIZACYJNEJ KOŚCIOŁA

Na mocy sakramentów inicjacji chrześcijańskiej każdy chrześcijanin jest wezwany do czynnego zaangażowania się nie tylko w życie, ale i w misję ewangelizacyjną Kościoła, w nową ewangelizację. Misja ewangelizacyjna – według Jana Pawła II – implikuje się wzajemnie z komunią tak, iż „komunia jest misyjna, misja zaś służy komunii” (ChL 32). Tę wzajemną implikację tłumaczy papież następująco: „misja jest owocem i logiczną konsekwencją komunii. Sprzyjamy dynamizmowi komunii, jeśli otwieramy się na horyzonty i pilne potrzeby misji, gwarantując zawsze świadectwo jedności, aby świat

---

²¹ KOMISJA DOKTRYNALNA. MIĘDZYNARODOWE SŁUŻBY KATOLICKIEJ ODNOWY CHARYZMATYCZNEJ, *Wskazówki do postugi modlitwy o uzdrowienie*, tłum. K. Tomczak, Ośrodek Odnowy w Duchu Świętym, Łódź 2008, s. 28.

²² I. Dokument z Malines. *Odnowa Charyzmatyczna*, s. 21.

uwierzył, oraz zwiększając przestrzeń miłości, aby wszyscy osiągnęli komunie trynitarną, z której wyszli i do której są przeznaczeni”²³.

Misja staje się owocem i konsekwencją komunii, jeśli komunია pośród wiernych uzyskuje charakter ekstensywny, otwierający się na innych, aby uczynić ich uczestnikami tej samej wspólnoty wiary. Taka „komunia misyjna” pragnie zagwarantować „świadczenie jedności”, pociągające innych do wiary w Chrystusa, pragnie też „zwiększyć przestrzeń miłości”, aby innych w nią wprowadzić i pozwolić im doświadczyć czegoś z „komunii trynitarnej”. Dostrzegamy tu wartość ewangelizacji opartej na „Janowym mandacie misyjnym”, podkreślającym ścisłą łączność pomiędzy wiarą a jednością wynikającą z miłości wzajemnej we wspólnocie chrześcijańskiej (por. J 17,21)²⁴. Zadaniem Kościoła jest dawać świadectwo takiej miłości, będącej realizacją nowego przykazania miłości otwierając się na życie Chrystusa w słowie Bożym i w sakramentach, przyjmując Jego miłość²⁵. Jeśli tak pojęta misja ewangelizacyjna służy uwierzeniu innych w Chrystusa i ich zjednoczeniu w Nim, służy komunii.

Głównymi podmiotami ewangelizacji, prowadzonej przez Kościół, są biskupi wspierani przez prezbiterów (PO, 4). Zasadne jest więc mówienie o darach hierarchicznych otrzymanych w święceniach i uwzględnienie nie tylko istniejącej z ustanowienia Bożego prawnej struktury hierarchicznej, ale także charyzmatów udzielanych biskupom i kapłanom, „charyzmatycznego przejawu instytucji” (Benedykt XVI, IE 10). Mówiąc o apostołacie hierarchicznym, Sobór wymienił charyzmat nieomyślności papieża (LG 25), charyzmat prawdy w nauczaniu biskupów (DV 8) i charyzmat kaznodziejów (PO 4). Posługa kapłańska jest darem duchowym i misją pełnioną w Kościele i w świecie w imię Chrystusa Głowy i Pasterza. Wyraża się ona w głoszeniu słowa Bożego, sprawowaniu sakramentów św. i w służbie miłości będących realizacją

²³ JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska „Pastores gregis” o biskupie służce Ewangelii Jezusa Chrystusa dla nadziei świata*, 22, Wydawnictwo M, Kraków 2003, s. 54. Dalej skrót: PG.

²⁴ Zdaniem J.M.R. Tillard’a, wcześniej od tego modelu ewangelizacji akcentowano model oparty na Mateuszowym mandacie misyjnym, w którym akcent padał na samo głoszenie orędzia ewangelicznego (Mt 28,19-20), F. CIARDI, *Koinonia. Itinerario teologico-spirituale della comunità religiosa*, Città Nuova Editrice, Roma 1996, s. 253. *Redemptoris missio* Jana Pawła II przytacza wszystkie formy mandatu misyjnego, 23 (TENŻE, *Dzieła zebrane*, t. 1, *Encykliki*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 347-348. Dalej skrót: RM). Naszym zdaniem, oba te modele są względem siebie komplementarne i winny być aktualnie stosowane.

²⁵ JAN PAWEŁ II, *Świadczenie miłości w Kościele – wspólnocie prorockiej*, w: TENŻE, *Dzieła zebrane*, t. 7, *Katechezy*, część 2, s. 470.

udziału w potrójnej funkcji Chrystusa: prorockiej, kapłańskiej i pasterskiej (PDV 26). Przepowiadanie słowa Bożego jest „miejszem” ujawnienia się w posłudze kapłana charyzmatów, darów i łask, poprzez które Duch Święty pobudza serca wiernych do kultu Boga w Duchu i prawdzie Chrystusowej (J 4,24) i do składania ofiar duchowych (Rz 12,1). Sprawowanie Eucharystii dokonuje się dzięki epiklezie, czyli modlitwie przyzywającej Ducha Świętego, aby zstąpił i dokonał działania zbawczego, które jest właściwe dla tego sakramentu. Również anamneza domaga się od kapłana zdania się na działanie Ducha Bożego, aby „przypominana Bogu” w zgromadzeniu liturgicznym zbawcza przeszłość stała się terażniejszością. Głoszenie homilii i sprawowanie sakramentów domaga się od kapłana uległości Duchowi Świętemu i utożsamienia się z Chrystusem. Ową uległość *Redemptoris missio* uznaje za warunek otrzymania daru męstwa i umiejętności rozróżniania – darów niezbędnych do dawania odważnego świadectwa i skutecznego przepowiadania misyjnego (RM 87). Jeśli misja pasterska kapłana jest pełniona w duchu miłości pasterskiej, nadaje ona posłudze kapłańskiej charakter *officium amoris*, staje się miłowaniem wiernych na podobieństwo Chrystusa i oddaniem sprawie ich zbawienia.

To samo kapłaństwo pełni kapłan zakonny, przeżywający dodatkowo swoje powołanie zakonne na mocy konsekracji złożonej w konkretnym instytucie i praktykowanych rad ewangelicznych, stając się znakiem pierwszeństwa Boga i ewangelicznych wartości oraz przeznaczenia człowieka do zjednoczenia z Bogiem. Zadaniem biskupów jest rozeznawać różnorodne charyzmaty świeckich, zarówno małe jak wielkie, uznawać je i z troską popierać (PO 9). W tym zadaniu potrzebny jest im niewątpliwie charyzmat rozeznawania (1 Kor 12,10).

Charyzmat, jako pewien dynamizm wewnętrzny wzbudzony przez Ducha, zmierza do ujawnienia się w określonym typie zadania, realizacji misji. Jaka rolę pełnią charyzmaty w misji osób konsekrowanych? Misja ta jest zawsze uczestnictwem w „misji zbawczej Kościoła” (KK 33), gdyż „każdy instytut rodzi się w Kościele i jest zobowiązany do ubogacania go własnym charakterem” (MR 14).

Misja wspólnot zakonnych różnicuje się w zależności od typu wspólnoty, wszystkie one jednak są wezwane do „ukazywania Chrystusa – bądź to oddającego się kontemplacji na górze, bądź zwiastującego rzeszom Królestwo Boże”, bądź pełniącego dzieła miłości i miłosierdzia względem potrzebujących (LG 46). Z racji konsekracji i wewnętrznej przynależności do Chrystusa „najważniejszym przejawem misji [konsekrowanych] nie są zewnętrzne dzieła, ale przede wszystkim uobecnianie w świecie samego Chrystusa przez

osobiste świadectwo” (VC 72). Od tego stanu życia w Kościele oczekuje się zwłaszcza „prorockiego świadectwa prymatu Boga i dóbr przyszłych” (VC 85). Komunia osób konsekrowanych staje się bardziej misyjna, gdy pogłębiając jedność we własnej wspólnotcie poszerzają one więź duchową z innymi wspólnotami konsekrowanymi i z członkami ruchów kościelnych, ubogacając się wzajemnie własnymi charyzmatami i będąc zacznym ewangelicznego braterstwa i jedności w świecie. Zwieńczeniem historii człowieka jest urzeczywistnienie wizji komunii (VC 46).

Charyzmat wspólnot typu monastycznego, całkowicie oddanych kontemplacji, winien być przeżywany jako znak „wyłączonego zespolenia Kościoła-Oblubienicy ze swoim Panem, umiłowanym ponad wszystko” (VC 59) i ukazywać wyraźnie cel, ku któremu zmierza cała wspólnota kościelna. Winien uświadamiać innym, że terażniejszość i wieczność w Bogu są ze sobą powiązane²⁶. Mniszki klauzurowe pełnią swoją misję w Kościele „poprzez nieustanną modlitwę, wyrzeczenie się siebie i składanie ofiary pochwalnej”²⁷.

Także zakonne wspólnoty apostołskie wezwane są do kontemplacji, ale takiej, którą łączą z działalnością apostołską. Dzięki łasce kontemplacji osoby Bogu poświęcone mogą „widzieć” oczyma wiary – Boga, nie tylko w słowie Bożym i w sakramentach św., ale i „w świecie i czynić tę obecność w pewien sposób odczuwalną” (VC 68).

Jedne z nich pielęgnują bardziej relacje wspólnotowe i z tego względu ich życie staje się bardziej apostołskie, im bardziej przepojone zostaje duchem braterstwa (VC 72). Jeśli wspólnota pozwala się prowadzić Duchowi Świętemu i otrzymuje dar jedności, dar dzielenia się tym, co posiada, otrzymuje także zapal do podjęcia ewangelizacji i dary z nią związane, jak np. charyzmat prorocstwa w celu ujawniania tajemnic Bożych (Ef 3,5) i podnoszenia innych na ducha (1 Kor 11,5), dar interpretacji języków (1 Kor 14,13) itp. Członkowie wspólnoty winni pragnąć tych charyzmatów, zwłaszcza prorocstwa, aby mogli ich używać w tym celu, w jakim są udzielane przez Ducha. W otrzymaniu ich pomocna jest bardzo modlitwa charyzmatyczna, podczas której wzywa się często Ducha Świętego, uwielbia Jezusa Chrystusa jako zmartwychwstałego Pana i błaga Go o Ducha oraz Jego dary i charyzmaty.

²⁶ KONGREGACJA DS. INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOŁSKIEGO, *Kontemplujcie. Do osób konsekrowanych o śladach Piękna*, 65-66, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 2016, s. 127-128. Dalej skrót: K.

²⁷ KONGREGACJA INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOŁSKIEGO, *Verbi Sponsa. Instrukcja o życiu kontemplacyjnym i klauzurze mniszek*, 7, Pallottinum, Poznań 1999, s. 15.

Z otrzymaniem charyzmatów, nawet najmniejszych, łączy się prawo i obowiązek posługiwania nimi w Kościele i w świecie (AA 3). Przeszkodami do otrzymania charyzmatów są najczęściej: brak zaufania do Boga, oziębła duchowość, nieporozumienia we wspólnotcie, podziały.

Inne wspólnoty zakonne są bardziej zorientowane na pełnienie misji domagającej się ofiarnego zaangażowania na rzecz ewangelizacji i promocji człowieka, do czego są potrzebne takie dary Ducha, jak np. charyzmat wiary (1 Kor 12,9), dar apostołstwa skłaniający do podejmowania ewangelizacji i zakładania wspólnot (Dz 14,4-14), charyzmat nauczania itp. Na przykład „charyzmat wychowawczy” osób konsekrowanych pracujących w szkole jest darem Bożym udzielonym po to, by pomóc młodzieży zrozumieć w świetle wiary jej potrzeby i duchowe pragnienia (głód autentyczności, prawdy, miłości) i nabyć głębszą tożsamość²⁸. Spełnienie tego zadania wymaga od katechetów radykalizmu życia właściwego radom ewangelicznym i odważnego świadectwa w środowisku szkolnym nie zawsze otwartym na wartości ewangeliczne.

Kongregacja przypomina, „by charyzmaty założycielskie stawiały pytanie o nieprzewidziane wydarzenia z historii, które zobowiązują do udzielenia odpowiedzi”, misja bowiem zakonna winna być pojmowana dziś jako „prze-strzeń kreatywności wytworzonej przez spotkanie charyzmatu z historią”²⁹. Do takich „wydarzeń” w toczącej się historii należy niewątpliwie zwiększająca się liczba ubogich, imigrantów oczekujących na przyjęcie, osób bezdomnych, wykluczonych z życia społecznego. Dostrzegając te zjawiska Kościół potwierdza dziś na nowo opcję preferencyjną na rzecz ubogich³⁰ i zachęca nie tylko osoby konsekrowane do wychodzenia na „peryferie” życia społecznego. Skłaniać do tego winna głównie miłość Chrystusa: „tylko miłość zdolna jest wydobyć na zewnątrz to, co ukryte – pisze papież Franciszek i apeluje: mamy starać się o taką mądrość serca, które nigdy nie oddziela miłości Boga od miłości ludzi, szczególnie do ubogich, ostatnich ‘Ciała Chrystusa’, oblicza Pana ukrzyżowanego” (za: K 59). Miłość, jako dar Ducha, jest największym darem (1 Kor 13, zob. także Ef 4,1-7; Kol 3,12-14), któremu wszystkie inne

---

²⁸ KONGREGACJA WYCHOWANIA KATOLICKIEGO, *Osoby konsekrowane i ich misja w szkole. Refleksje i wskazania*, 18; 57, Pallottinum, Poznań 2003, s. 9, 26.

²⁹ KONGREGACJA DS. INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOLSKIEGO, *Głosie. Do osób konsekrowanych, świadków Ewangelii wśród narodów*, 53, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 2017, s. 76-77. Dalej skrót: G.

³⁰ FRANCISZEK, *Adhortacja apostołska „Ewangelii Gaudium”. O głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie*, 199, Wydawnictwo M, Kraków 2013, s. 106. Dalej skrót: EG.

dary, jak np. dar proroctwa, winny być podporządkowane w ewangelizacji motywowanej miłością Chrystusa. Konieczne jest bezpośrednie uczestnictwo zakonników w odpowiedzi na potrzeby pastoralne Kościoła lokalnego, czyli w katechezie, przepowiadaniu, braniu odpowiedzialności za coś ważnego do realizacji w diecezji (MR 8).

Według *Christifideles laici*, znaczna część odpowiedzialności za misję ewangelizacyjną przypada świeckim (32), a *Redemptoris missio* uznaje ruchy i nowe wspólnoty kościelne za „prawdziwy dar Boży dla nowej ewangelizacji i dla aktywności misyjnej w ścisłym sensie” (72). Jaka jest rola charyzmatów wiernych świeckich w ewangelizacji i misji?

Nowe charyzmaty, którymi zostali ubogaceni założyciele ruchów eklezjalnych i nowych wspólnot, są wezwaniem dla nich i dla wszystkich uczestniczących w ich duchowości do zaangażowania się w wielu sektorach aktywności eklezjalnej, ponieważ „charyzmaty nie są zamkniętą w sobie spuścizną powierzoną jakiejś grupie, aby je strzegła”, ale [...] darami Ducha [wymagającymi] zintegrowania w ciele Kościoła, [są] skierowane ku centrum, którym jest Chrystus, skąd się rozchodzą jako bodziec dla ewangelizacji (EG 130). Wszędzie, gdziekolwiek angażują się świeccy, w katechezie, w nauczaniu teologicznym, w liturgii, w odnowie modlitewnej, w wychowaniu młodzieży, w kościelnych środkach przekazu, w działalności charytatywnej Duch Święty poprzez udzielane im dary inspirowuje i pobudza ich działanie. Dzięki temu mogą oni udzielać „odpowiedzi na dar zbawienia, w pełnej wolności i w sposób dostosowany do czasów i uczynić z siebie dar miłości dla innych” (IE 15).

*

Dzięki uczestnictwu w charyzmacie i jego realizacji we wspólnocie eklezjalnej chrześcijanie mogą pełniej dostrzec „nowość” łaski chrzcielnej i na nią odpowiedzieć swym życiem. Charyzmaty ujawniają swą eklezjalną naturę przez to, że rodzą się w doświadczeniu duchowym wspólnoty eklezjalnej, a rozpoznane przez nią i uznane przez pasterzy Kościoła, wraz z darami hierarchicznymi, służą budowaniu jednej komunii i realizacji tej samej misji ewangelizacyjnej. Charyzmaty urzędowe, jako dary Chrystusa i Jego Ducha, służą zachowaniu w Kościele charyzmatycznego porządku i lepszemu powiązaniu go z wymiarem sakramentalnym i instytucjonalnym. Obok owej zewnętrznej zasady porządkującej, dla dobrego posługiwania się darami hierarchicznymi i charyzmatami istotna jest wynikająca z wiary miłość braterska, będąca także odpowiedzią na miłość Bożą. Jej to winny być podporządkowane wszystkie

charyzmaty, gdyż tylko w niej możliwe jest budowanie prawdziwej *communio* w Kościele i w świecie oraz ofiarne zaangażowanie dla zbawienia bliźnich.

BIBLIOGRAFIA

- CIARDI F., *Koinonia. Itinerario teologico-spirituale della comunità religiosa*, Città Nuova Editrice, Roma 1996.
- CONGAR Y., *Wierzę w Ducha Świętego. Duch Święty w „ekonomii”. Objawienie i doświadczenie Ducha*, t. 1, tłum. A. Paygert, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 1997.
- CORDES P.J., *Dlaczego kapłan? Poszukiwanie odpowiedzi z Benedyktem XVI*, Wydawnictwo JEDNOŚĆ, Kielce 2009.
- FRANCISZEK, *Kościół miłosierdzia*, oprac. G. Vignini, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2014.
- GERMINARIO M., *I nuovi termini della vita religiosa*, Editrice Rogate, Roma 1983.
- JAN PAWEŁ II, *Dzieła zebrane*, t. 7, *Katechezy, część 2*, Wydawnictwo M, Kraków 2007.
- JAN PAWEŁ II, *List apostolski Novo millennio ineunte na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, 42, Pallottinum, Poznań 2001.
- JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja Christifideles laici o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II*, 36-44, Pallottinum, Poznań 1988.
- JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska Pastores dabo vobis o formacji kapłanów we współczesnym świecie*, Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław 1992.
- JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska Pastores gregis o biskupie słudze Ewangelii Jezusa Chrystusa dla nadziei świata*, Wydawnictwo M, Kraków 2003.
- JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska Vita consecrata o życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie*, Apostolicum, Ząbki 1996.
- KONGREGACJA DS. DUCHOWIEŃSTWA, *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1994.
- KONGREGACJA DS. INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOLSKIEGO, *Życie braterskie we wspólnocie, Congregavit nos in unum Christi amor*, Apostolicum, Ząbki 1994.
- KONGREGACJA DS. ZAKONÓW I INSTYTUTÓW ŚWIECKICH, KONGREGACJA DS. BISKUPÓW, *Wytyczne Mutuae relationes*, AAS 70(1978), 485-486.
- KONGREGACJA NAUKI WIARY, *List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია Communionis notio*, w: *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary (1966-1994)*, tłum. i oprac. Z. Zimowski, J. Królikowski, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej BIBLOS, Tarnów 1995, s. 390-401.
- KONGREGACJA NAUKI WIARY, *List Iuvenescit Ecclesia do Biskupów Kościoła Katolickiego na temat relacji między darami hierarchicznymi a charyzmatycznymi dla życia i misji Kościoła*, (<http://www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/z-zycia-kosciola/art,26480>).
- LOZANO J.M., *Carisma e istituzione nelle comunità create dallo Spirito*, w: *Carisma e istituzione. Lo Spirito interroga i religiosi*, Editrice Rogate, Roma 1983, s. 125-161.

- RAHNER K., L'elemento carismatico della Chiesa, w: *Sacramentum Mundi*, Brescia 1970, s. 36-53.
- SECONDIN B., La libertà carismatica nell'istituzione ecclesiale. Sintesi teologica, w: *Carisma e istituzione. Lo Spirito interroga i religiosi*, Editrice Rogate, Roma 1983, s. 41-79.
- SULLIVAN F.A., Charyzmaty i Odnowa Charyzmatyczna. Studium biblijne i teologiczne, tłum. T.M. Micewicz, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1986.
- WAMBACQ B.N., Le mot „charisme”, *NRT* 97(1975), 4, s. 345-355.
- TOMASZ Z AKWINU, *STh*, I-II, q. 11. a 5.

DARY HIERARCHICZNE I CHARYZMATYCZNE W SŁUŻBIE KOMUNII I W REALIZACJI MISJI EWANGELIZACYJNEJ KOŚCIOŁA

S t r e s z c z e n i e

Artykuł podejmuje zagadnienie darów hierarchicznych i charyzmatycznych od strony teologicznej, eklezjologicznej, teologiczno-duchowej i duszpasterskiej. Wychodzi od ponownego odkrycia charyzmatu podczas Soboru Watykańskiego II i śledzi pokrótce rozwój jego teologii po Soborze, nie tylko w nurcie życia konsekrowanego. Następnie przypomina jego usytuowanie w eklezjologii komunijnej. W zasadniczej części swego artykułu autor rozpatruje rolę charyzmatów w budowaniu wspólnoty Kościoła przez zakonników, kapłanów i świeckich. Uwzględnia ich związek z miłością – największym darem Ducha. Po wyjaśnieniu wzajemnej relacji pomiędzy *communio* i *missio* Kościoła, przechodzi do ukazania roli charyzmatów w urzeczywistnieniu misji ewangelizacyjnej przez duchownych, zakonników i świeckich. Ukazuje też ukierunkowanie charyzmatów na głębszy udział wiernych w sakramentach świętych.

Słowa kluczowe: Duch Święty; dar; charyzmaty; Kościół; wspólnota; misja; stany Kościoła.